

Teenagefamiliens store udfordringer

Stig Sæterbakken
Gjennom natten
 265 s. Oslo: Cappelen Damm, 2011.
 Pris NOK 369
 ISBN 978-82-02-35799-3

Romanen har som hovedemner døden og sorgen, oplevet af en familie, med faderen som fortæller, når døden har selvmordets form i en norsk tandlægefamilie.

Det er sønnen af familiens to børn, som ved en selvvalgt, alkoholudløst, dødelig bilulykke repræsenterer dødsfaldet.

Men dette tab i familien skildres som en række eksistentielle spørgsmål, hvoraf mange af fortælleren først stilles post mortem om sønnen, hvor de medmenneskelige forebyggelsesmuligheder alene har fortrydelsens ufrugtbare karakter.

Familiens eksistentielle mangler og svigt skildres af tandlægefortælleren i en social-psykologisk form for perioden til sønnens selvmord som 18-årig. Vægten er lagt på forældrenes kærlighedsforhold, med vægten på selvcentreret seksualitet, som ikke omfatter kærlighedsbegrebets langt større omsorgs- og venskabsperspektiv imellem forældrene, samt imellem dem og børnene.

Den yderligere belastning af teenagebørnenes behov for forældre som inspirerende rollemodeller, i familiens adfærdsnormer, og i mangel på nænsom omsorgsopmærksomhed, øger børnenes sårbarhed.

Sønnens tiltagende indelukthed, som for anmelderen kunne tyde på et anlæg for genetisk betinget svær depression, fører ikke til noget forældreinitiativ for en fælles familiær og professionel forebyggelse og behandling.

Romanens indledende varsel om et hemmeligt hus i Slovakiet, der siges at kunne forvandle sorgens natur negativt eller positivt, indfries først i romanens afsluttende bidrag. Og hvor de første ca. to tredjedele inddrager læseren som medarbejdende fortolker, står forfatteren nu langt mere som eventyrfortælleren, som besidder denne kunstneriske forms musiske dominans, endog som en psykoanalytisk detaljering af det mennesketomme hus i Slovakiet.

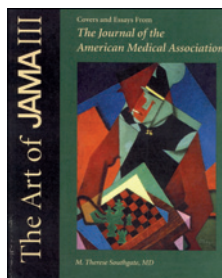
Langsomt dukker tråde til den norske tandlægefamilies personer op, så juletraditionerne, da børnene i familien var små, får drømmenes intakte styrke, og dermed en vej måske skabes til mental overlevelse for sorgens livstruende følger.

Romanen er som helhed skrevet på et smukt nutidsnorsk, der levende afspejler dette værks forskellige tråde og sociale aktørers sprog. At den er skrevet af en erfaren forfatter, og ikke med en social-psykologisk eller -psykiatrisk forskers pen, gør den alligevel værdifuld for mange, der har ansvar for professionelle møder med børnefamilier.

Det gælder især, når disse familier står midt i ansvaret for teenagebørns skift fra forældres rollemodeller, stærkest når disse rollemodeller uhensigtsmæssigt gøres til *faste* modeller, samt forældrepar ønsker om, at *deres* kærlighedsliv ikke må svinde pga. familie-pædagogikken. Men i stedet bevares som en vigtig del af både forældreansvar og egen livsglæde.

Povl Riis
 ÆldreForum
 Odense C.
 Danmark

Forsidekunst

M. Therese Southgate
The Art of JAMA III
 Covers and Essays From The Journal of the American Medical Association. 224 s, ill.
 Oxford: Oxford University Press, 2011.
 Pris USD 90
 ISBN 978-0-19-975383-3

20. april 1964 gjenga *JAMA* for første gang et kunstværk på titelsiden. Helt siden starten i 1883 havde tidsskriftet altid hatt innholdsfortegnelsen som forside, men nå ønsket man å tenke nytt. Etter hvert ble de kunstneriske forsidenene ikke bare en merkevare, men tidsskriftets fremste kjennemerke.

Neste kapittel startet i 1974. Da fikk legen M. Therese (Terry) Southgate (f. 1928) ansvar for forsidenene, med tittelen «cover editor». I årene 1989–2008 skrev hun et essay til hvert nummer av *JAMA*. Ingen har som henne satt sitt preg på denne spalten, som kun omtales som «The cover». Med stor innsikt beskriver hun kunstneren og kunstverket. En av forsidenene som vakte størst oppsikt, sto på trykk i 1996. Den var rett og slett tom, og bar tittelen «A cover without art», en symboltung kommentar til aidsepidemien.

Så populær er denne spalten blitt, at man har samlet utvalgte forsider, med tilhørende essay, i bøker (1, 2). Nå foreligger det tredje bindet med utvalg av forsider fra årene 1991–93. Det er bygd over samme lest som de to første, med gjengivelse av omkring 100 forsidekunstverk. Blant disse finner vi to norske, *Albertine i politilegens venteværelse* (1886–87) av Christian Krohg (1852–1925) og *Marats død I* (1907) av Edvard Munch (1863–1944). Norske kunstnere har i det hele tatt fått mye oppmerksomhet på *JAMAs* forsider. Munch er gjennom årene representert hele åtte ganger. Den foreløpig siste norske var Frits Thaulow (1847–1906) i 2010 (3).

Har så dette noe med medisin å gjøre? Strengt tatt ikke. Det er ingen sammenheng mellom forsiden og det øvrige innholdet i bladet, og Southgates essay har knapt noe medisinsk innhold. Man kan derfor ta av seg doktorbrillene og bare nyte tekst og bilder i denne praktfulle kaffebordboken.

Erlend Hem
 Tidsskriftet

Litteratur

1. Southgate MT. The art of JAMA: one hundred covers and essays from The Journal of the American Medical Association. St. Louis, MO: Mosby, 1997.
2. Southgate MT. The art of JAMA II: covers and essays from The Journal of the American Medical Association. Chicago, IL: AMA Press, 2001.
3. Torpy JM. Melting snow. *JAMA* 2010; 303: 1123. <http://jama.ama-assn.org/content/303/12/1123.full> [8.11.2011].